

שיקולים פוליטיים: ההעדפות של בן-גוריון באיוש כ"א לפעילויות המוסד לעליה ב'

ערך: יהודה בן-צור

"ראשוני הפעילים שעסקו בהעפלה עוד בטרם הוקם המוסד (לעליה ב') היו אנשי הקיבוץ המאוחד. רובם נהו אחרי מנהיגותו של יצחק טבנקין שנודע באקטיביזם שלו. ליריבות בינו לבן-גוריון היו השלכות מרחיקות לכת לא רק בפעילות המוסד ובשילובו של הפלמ"ח בו, אלא גם בפירוקו עם הקמת צה"ל. אביגור סיפר ליעקב אגמון בתכניתו "שאלות אישיות" כי בן-גוריון התנגד בכל תוקף לשלב את הפל"ם בפעילות עלייה ב'. אביגור התעקש והפל"ם, כמו גם 'הגדעונים', הוו נדבך חשוב בהעפלה. לעומת זאת התעקש בן-גוריון למנות אנשים מהימנים (אנ"ש) לפיקוד על ספינות המעפילים הגדולות או אלה שמסען היה כרוך בסיכונים גדולים: יוסי הראל ('אקסודוס' ו'הפאנים') ולובה אליאב ('אולואה'). אך לכלל יש יוצא מן הכלל וזוהי היה זאב שינד, שעמידתו האמיצה בפגישתו הראשונה, שבתה את לבו של בן-גוריון. הוא מינה אותו לימים למנהל הכללי של משרד הביטחון אף שלא היה חבר מפא"י.¹

זאב שינדר (דני) 1909-1953

זאב שינד, שכינויו היה 'דני', "גויס ל'מוסד לעליה ב' מקיבוצו איילת השחר. היה מותיקי המוסד עוד מימי האוניה 'ולוס'. עשה בענייני המוסד בקושטא בשנים 4-1941. ב-1945 נשלח מטעם המוסד לארה"ב, שם עסק ברכישת האוניות הגדולות: 'פרזידנט וורפיליד' ('אקסודוס') ושתי 'הפאנים'². עם קום המדינה היה ממקימי חברת הספנות הלאומית 'צים'. 'המוסד לעלייה ב' - יומן המבצעים - פאריס 1947, עמ' 183.

¹ חיים שנהב, 'המנדט ושברו'. 'עם עובד', 2007. עמ' 273.

² למעשה יש לזקוף לזכות שלוחת המוסד לעליה ב' שייסד ועמד בראשה בארה"ב - שלוחה שנקראה 'קבוצת הרכש הימית' או 'קבוצת שינד' - את רכש כל 9 "האוניות האמריקאיות" הגדולות של מפעל ההעפלה ('יאשיהו ווג'וד', 'הגנה', 'חיים ארלזורוב', 'התקווה', 'אקסודוס' - יציאת אירופה תש"ז, 'גאולה', 'מדינת היהודים', 'הפאנים'), והגיוס של מתנדבים ואנשי מקצוע שהיה נחוץ לצורך שיפוצן והשטתן.